

R Ů Z N Ě

Další setkání bryologů střední a východní Evropy (7th Meeting of CEBWG) se konalo ve dnech 25.-30.6.1990 poprvé na území SSSR, v městečku Apatity nedaleko Kirovska na poloostrově Kola. Těto akce se zúčastnilo více než 90 bryologů z 12 zemí, SSSR (49 z 8 svazových republik), USA (1), Španělska (3), Nizozemí (2), NDR (96), Švédska (2), Finska (8), Švýcarska (1), Polska (9), Maďarska (5) a Československa (3 - Vaňa, Šoltés, Hubáčková). Všichni zúčastnění mohli vyslechnout ve dvou dnech asi 20 referátů rozčleněných do 6 bloků (evoluce a paleobryologie, taxonomie, floristika, ekologie a sociologie, ohrožené mechorosty a cytologie) a shlédnout mnoho zajímavých posterů. Ještě před zahájením byly účastníkům rozdány vytisknuté abstrakty, počítá se s vydáním přednesených referátů. Přitažlivá byla také prodejní výstava sovětských prací. Součástí setkání byly samozřejmě i exkurze do okolí podložené podrobnými průvodci. Navštívili jsme Polárně-alpínskou botanickou zahradu v Kirovsku, která jako jediná na světě leží za polárním kruhem. Velice působivá byla večerní exkurze k jezeru Imandra. Další 2 exkurze byly celodenní a vedly do pohoří Chibiny, první na jižní svahy hory Lovchorr (pásmo tundry a polární poušť) až do údolí řeky Ajkuajvenčjok a druhá do centrální části Chibin - údolí Chakman. Zpestřením byla i návštěva Geologického muzea v Apatitech, promítání diapozitivů z oblasti Chibin a Bílého moře a "Round table discussion" o budoucnosti a cílech CEBWG, kterou moderoval J. Vaňa. Další setkání v r. 1992 se pravděpodobně uskuteční v polských Katowicích. Celé setkání bylo perfektně zorganizováno a zajištěno zásluhou pracovníků Polárně-alpínské botanické zahrady v Kirovsku v čele s dr. Nadou Konstantinovou, za což jim náleží velké uznání všech účastníků.

J. Hubáčková

Konference Endangered Bryophytes in Europe: causes and conservation (Uppsala, 24. - 28. 9. 1990) byla prvním setkáním, které bylo věnováno celé problematice ohrožených mechorostů, tj. nebylo zaměřeno výlučně na problematiku spojenou s "červenými" seznamy a "červenými" knihami. I když referáty věnované těmto okruhům tvořily určitou část nápiné konference (ca. třetinu) a ovšem i hlavní obor zájmu některých účastníků, organizátoři zřetelně pocitovali určitou samoúčelnost těchto seznamů a jejich neúčinnost bez spojení s doplňujícími informacemi. Proto položili důraz na ekologii a praktické přístupy k ochraně. To přitáhlo na symposium řadu významných badatelů zejména v oboru ekologie mechorostů (Royce Longton, Hakan Rydin, Nancy Slack, Robert Wyatt, Ben van Zanten). S důrazem na ekologii byl ovšem spojen také důraz na temperátní zónu (tam je soustředěno nejvíce ekologických prací, zatímco centrum taxonomie je dnes v tropech), což dobře korespondovalo s "europocentrickým" zaměřením symposia. Přednesené referáty v tomto směru přinesly v jádru dvě zjištění: na jedné straně se ukazuje, že vzácnost (a potažmo ohrožení) druhů skutečně může být důsledkem odlišnosti v ekologickém a genetickém ustrojení druhu (dvoudomost, frekvence fruktifikace, velikost spor, genetická diversita). Na druhé straně existuje množství konkrétních dat o změnách bryoflorý a vegetace mechorostů z různých území, které lze zpravidla nejlépe interpretovat pomocí znalostí autekologie druhů a vazby na typy stanovišť, jejichž stupeň ohrožení je znám. Oba tyto přístupy spadají do oblasti široké ekologie; přesto je velmi obtížné najít pro ně společnou bázi. Skeptik by řekl, že nejlepší ekologií jsou pořád terénní znalosti chování jednotlivých druhů, a že ekologie mechorostů,

kteřá se nesnaží vysvětlit a postihnout tuto závislost, jde zásadně špatným směrem. Skeptik druhého směru by řekl, že přístup prvního skeptika neumožňuje žádná zobecnění ani žádné předpovědi budoucího vývoje a kromě toho je vzhledem k počtu druhů prakticky neproveditelný. Optimista bude spatřovat v konferenci příležitost k syntéze těchto dvou přístupů, ale málokdo mu dá za pravdu jinak než ve zcela obecné rovině. Nadšeny praktik začne budovat databanku údajů o ekologii a způsobech ohrožení mechorostů. Tradiční praktik (a to je pořád prozatím převlečený skeptik prvního druhu) řekne, že těchto údajů je pořád velmi málo a že nemáme k dispozici vlastně žádné údaje jdoucí nad úroveň floristiky, geografie a deskriptivní ekologie pro běžná rozhodnutí; to doloží tím, jak se na konferenci sestavoval seznam 20 nejohroženějších druhů mechorostů pro Bernskou konvenci. První dojem většiny účastníků (celkem 70) byl, že v Evropě skutečně padají bariéry komunikací a cestování (ovšem organizátoři se o to vydatně zasloužili v podobě četných subvencí, jež se jim podařilo získat) a že jsme na cestě ke společnému evropskému domu. Za tímto povrchním dojmem zřetelně vystoupilo zjištění, že přece jen to tak akutní nebude. Do cesty se trochu plete např. skutečnost, že více politicky integrované celky (jako např. EEC), ač fyziograficky zcela umělé, jsou podstatně operativnější nejen pro ochranu mechorostů, ale i pro prostou komunikaci mezi bryology, a to nejen na úrovni technické, ale i myšlenkové.

Tomáš Herben

Celkem 63 účastníků je uvedeno v seznamu bryologů, kteří se ve dnech 12.-19.8.1990 zúčastnili akce "Congress of East Asiatic Bryology" na universitě v Helsinkách. Hlavním organizátorem byl prof. Timo Koponen, současný prezident I.A.B. (bryologům je znám jako monograf čeledi *Mniaceae*; v posledních letech se intenzivně věnuje bryoflóře asijských zemí - Papua-Nová Guinea, Čína). Asijské země (nepočítáme-li SSSR) reprezentovalo 19 účastníků (Čína - 9, Indie - 6, Japonsko - 4), 11 účastníků přiletělo z USA a zbývající reprezentovali evropské země (pochopitelně dominovali Finové počtem 15 účastníků). Kongres byl tematicky zaměřen; 38 přednesených přednášek se zabývalo floristikou, bryogeografií, taxonomií, morfologií a ekologií mechorostů východní Asie. Celé 4 dny trvaly přednášky v přednáškové síni Metsätalo; přednáškový maratón však nebyl únavný, neboť byl šikovně rozčleněn na kratší bloky (2-4 přednášky), což uvítali nejen účastníci (přestávky s občerstvením), ale i rychle se střídající předsedající sekci. Účastníky přijal na recepci i prorektor helsinské university. Poslední dva dny byly věnovány exkurzím na různé ekotopy: Zúlové skály, jezera, řeky, vrchoviště, smrkový les. V programu byla zahrnuta i návštěva fantasticky vybavených terénních stanic (Tvärminne, Lammi) a pochopitelně nechyběla ani finská sauna s koupelí v ledové vodě jezera. Na každé konferenci jsou cenné hlavně kontakty, navázané mezi účastníky. Možnost kontaktu zvláště s čínskými bryology prakticky dosud nebyla.

J. Vaňa

IV. Mezinárodní mykologický kongres konaný 28.8.-3.9.1990 v Regensburgu byl rovněž významnou akcí pro lichenology. Z celkového počtu 1650 účastníků bylo kolem stovky lichenologů a 9% z programu bylo věnováno čistě lichenologii, což učinilo z tohoto kongresu jednu z nejvýznamnějších lichenologických akcí v historii vůbec; toto je zásluhou především prof. J. Poelta, prezidenta kongresu. Vlastní lichenologický program pokryl celou problematiku oboru. Dvě symposia byla věnována čistě lichenologii (taxono-

mie a morfogenese lišejníků), v dalších (fytogeografie, licheni-
kollní huby, těžké kovy, morfogenese a chemotaxonomie) představo-
valy lišejníky důležitou součást. Další jednání (workshop) se tý-
kala znečištění, mapování a lišejníků Středomoří. Na programu by-
lo také samostatné jednání mezinárodní asociace IAL. Přestože
československá účast ze strany mykologů byla jak díky blízkosti,
tak i díky novým podmínkám neobvykle hojná (přes 20 osob), z na-
ších lichenologů se kongresu patrně nezúčastnil nikdo.

Jl

V loňském roce byla založena Lichenologická sekce Finské mykolo-
gické společnosti (Societas Mycologica Fennica). Pro tento rok
byla aktivita finských lichenologů zaměřena na národní jmenosloví
(pořízení seznamu finských jmen lišejníků) a na přípravu exkurze
BLAM ve středním Finsku (Korpilahti). Předsedou je Prof. Teuvo
Ahti, Department of Botany, University of Helsinki, Unionkatu
44, SF-00170 Helsinki 17.

V letošním roce by mělo být završeno publikací čtvrtého svazku
"Flora mochiv Ukrainской RSR. Andrievi. brievi." autorské dvojice
G.F. Bačurina - V.M. Meičnik poměrně rozsáhlé floristické zpracov-
ání veškerých mechů celé republiky. Dosud jsou zpracovány tyto
skupiny: vol. 1 (1987, 179 p.) - *Andreaceae, Tetrarhaceae, Bux-
baumiaceae, Schistostegaceae, Polytrichaceae, Fissidentaceae,
Dicranaceae, Encalyptaceae*; vol. 2 (1988, 178 p.) - *Pottiaceae,
Grimmiaceae, Funariaceae*; vol. 3 (1989, 176 p.) - *Bryaceae,
Orthotrichaceae*. Upozorňuji na tuto publikaci zvláště proto, že
jde o zpracování flóry mechů území sousedícího s naší republikou
(v této souvislosti se lze zmínit i o starší, regionálněji pojaté
bryoflore "Zerov D.K. et Partika L.Ja. /1975/: Mochopodibni Ukra-
inskich Karpat. - 229 p., Kiiiv."), ve které je poměrně obsáhle
podáno rozšíření jednotlivých druhů v rámci Ukrajiny (často s li-
terárními odkazy), rámcově pak v SSSR a celosvětově. Mnohde si
autori vcelku podrobně všímají i infraspecifické struktury jed-
notlivých druhů. Flóra je psána v ukrajinštině, sestavena je for-
mou určovacího klíče, doplněna jasnými perovkami. K dispozici je
v knihovně ČSBS, u I. Novotného a Z. Soldána.

zs

K A L E N D A R I U M 1991

- 11.-13. IV. Heidelberg: Mezinárodní symposium o fyziologii, vývo-
jové a buněčné biologii a genetice mechorostů
17.-18. VII. Exeter: Symposium IAB o biologii *Sphagnum*
19.-23. VII. Exeter: Spojené setkání IAB a BBS o experimentální
bryologii
28.10.-1. XI. Smolenice: 4. bryologicko-lichenologické dni
17.-22. XI. Jerusalem: Mezinárodní kongres o symbiosách

N O V É A D R E S Y

- Havránková K. - Městská stanice ml. přírodovědců, Drtinova 1a,
150 00 Praha 5 (dříve ulice Belojanisova)
Hradílek Z. - Zikova 7, 779 00 Olomouc
Hubáčková J. - dříve katedra botaniky PFF UK; nyní botanické
oddělení Národního muzea, 252 43 Práhonice
Kubínska A. - dříve Ústr. št. ochr. přírody; nyní Botanický
ústav SAV, Dúbravská cesta 14, 842 23 Bratislava
Liška J. - dříve REL; nyní Botanický ústav ČSAV, 252 43
Práhonice